

Ètica i/o política?

Tot allò que ens envolta promou la nostra aprovació o rebuig, quasi inevitablement, i condiona la nostra conducta. Alhora, les accions que la marquen duen, en si mateixes, uns valors determinats. I, per definició, un valor és una cosa que val. És així com l'ètica intenta posar al descobert aquests valors que hi ha en joc. Aquest fet ens ve a dir que els valors no els descobrim tots sols, sinó que els anem consolidant en contacte i diàleg amb els altres. Per tant, els valors d'un individu són el resultat de la seva interrelació social.

És obvi que el que val per a mi, pot no valdre res per a un altre individu. No té cap sentit, és impossible, forçar tenir uns valors, ja que amb els valors donem sentit al que som, fem o volem ser, i, per tant, el seu sentit rau en el fet que són lliurement acceptats i viscuts. Com diu el company Terricabres, adquirim conductes (i, per tant, valors) per osmosi.

Però l'humà només pot assolir aquesta comprensió del valor a partir de l'«èthos», és a dir, del seu caràcter, del seu fer-se humà entre els altres. Així és com Aristòtil ja ens definia: l'ésser humà és un animal polític, (de viure a la polis, en comunitat) cívica. Termes com la justícia o la felicitat, entre molts altres, s'aconsegueixen socialment, en contacte amb els altres ciutadans. O sigui: políticament.

I és aquí on conflueixen ètica i política.

No podem entendre la política sense vincle ètic. Per això és difícil, per no dir impossible, enllaçar l'ètica amb la responsabilitat. Sí que és cert que, avui, quan parlem de política, ho fem en un sentit diferent al que tenia en el seu origen aristotèlic. Sobretot perquè l'espai territorial de la polis era més petit.

El «tècnics polítics» (els representants a la polis) són, alhora, també ciutadans i, per tant, responsables com qualsevol altre del que s'hi esdevingui. Com qualsevol altre, no. Més, molt més. Hi ha nivells de responsabilitat i caldria assumir-ho.

Sabem que l'activitat política s'ha mercantilitzat de tal manera que depèn, quasi exclusivament, del finançament de l'estat i del capital de la banca. Així, trontolla el sentit de la democràcia i la confiança del vot del ciutadà en els seus representants s'evapora d'un dia per l'altre. Just en el moment que el polític pren decisions que s'allunyen de l'ideal venut publicitàriament en les campanyes electorals. Hi ha responsabilitat? Es preveuen conseqüències de cada decisió que pren el polític?

José Luis Aranguren, savi d'una gran talla humana, deia que els valors morals queden sepultats pels econòmics. I què n'hem de dir? Quina actualitat té la sentència d'Aranguren? Corrupció de ministres, empresaris, reialesa... Tots plegats s'han esforçat ben poc per contradir Aranguren.

En aquest terreny del camp qui pugui, del «tot s'hi val a fi de...», veig la necessitat d'una regeneració moral si volem sobreviure com a humans en aquella polis inicial on cadascú era gràcies al reconeixement de l'altre.

Com deia Montaigne, «res del que és humà, m'és aliè».